

СТОЛИЧНА ОБЩИНА СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

1000 София, ул. Московска №33, Тел: 02 93 77 591,

Уебсайт: council.sofia.bg

ДО
Г-Н ЦВЕТОМИР ПЕТРОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ
СЪВЕТ

ДОКЛАД

от

**Емилия Ангелова, Пламена Терзирагева-Велкова, Симеон Ставрев,
Димитър Христов Петров, Цветелина Симеонова – Заркин,
Димитър Димитров – общински съветници в Столичен общински
съвет, Надежда Бобчева – заместник-кмет по направление
"ЗЕЛЕНА СИСТЕМА, ЕКОЛОГИЯ И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ"**

Относно: Изменение на Механизъм с оперативни мерки за обособяване на зони с ниски емисии на вредни вещества чрез ограничаване на движението на МПС на територията на СО в случай на прогноза за висока степен на замърсяване на атмосферния въздух, приет с Решение №21 по Протокол № 46/25.01.2018 г. , допълнен с Решение № 855 по Протокол № 66 от 6.12.2018 г. на СОС

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С Решение № 524 по Протокол № 80/25.07.2019 г. на Столичния общински съвет се прие нов Механизъм с оперативни мерки за обособяване на зона с ниски емисии на вредни вещества на територията на Столична община и отменя на Механизъм с оперативни мерки за обособяване на зони с ниски емисии на вредни вещества чрез ограничаване на движението на МПС на територията на Столична община в случай на прогноза за висока степен на замърсяване на атмосферния въздух, приет с Решение № 21 по Протокол № 46/25.01.2018 г., допълнен с Решение № 855 по Протокол № 66/06.12.2018 г. на Столичен общински съвет.

След направен анализ на изпълнение на мерките, заложи в сега действащия механизъм, се установи, че тяхната ефективност **не съответства** на публичните очаквания за справяне със замърсения въздух в София. Всеобщото мнение е, че Столичната община би могла да бъде много по-активна в прилагането на повече и по-конкретни мерки, които в разумни срокове да дадат положителен за качеството на атмосферния въздух резултат. Това е наложително предвид **сериозните последици за здравето**, до които води продължителното излагане на високи нива на замърсяване с ФПЧ (2,5 и 10 микрона). Те включват болести на **сърдечно-съдовата система, рак на белия дроб, хронични и остри респираторни заболявания** и др. По данни на Световната здравна организация, България се нарежда на **трето място в света по смъртност**, причинена от замърсяване на въздуха¹ с 217,3 смъртни случая на 100 000 души. Отнесено към Столичната община, данните показват потенциална годишна смъртност от 2880 души. Това е тежък социален данък, който нашето общество трябва да спре да плаща. Трябва да се обърне сериозно внимание и на факта, че към този момент Столичната община **не взема предвид** при изпълнението на мерки за намаляване на замърсяването, концентрациите на **ФПЧ_{2.5}**. Също по данни на Световната здравна организация, именно тези фини прахови частици водят до по-сериозни увреждания на здравето и трябва да бъдат третирани с особено внимание².

Във връзка с гореизложеното, настоящият доклад предлага промени на действащия механизъм в няколко основни направления:

1. Определяне на нови по-ниски диапазони на замърсяване, съобразени с препоръките на Световната здравна организация от 2021 година – с цел навременни мерки и намаляване на здравния риск;
2. Включване в Механизма на данни за замърсяване с ФПЧ_{2.5} като индикатор на по-финните прахови частици, които са и по-опасни за човешкото здраве;
3. Подобрене на системата за мониторинг на качеството на въздух, вкл. интеграцията на допълнителни данни от станции и сензори, собственост на Столична община, както и такива, принадлежащи на физически и юридически лица;

1

<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/255336/9789241565486-eng.pdf;jsessionid=3D6A5308458726293CA0560A2B7D5D49?sequence=1>

2

http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0006/189051/Health-effects-of-particulate-matter-final-Eng.pdf

* Има решение на СОС от 17.12.2020г. (Решение 641), но не е влязло в сила:

<https://council.sofia.bg/documents/20182/915229/R.641.pdf/69731fa0-39db-48b7-b05d-2517ad92fab3>

4. Повишаване на ефективността на Механизма чрез допълнение на заложените за изпълнение мерки при повишени нива на замърсяване;
5. Промяна на наименованието на механизма*, в съответствие със заложената цел – намаляване на замърсяването на въздуха.

Важно е да се уточни, че мерките, заложи в Механизма, са само една част от решението, което служи като инструмент за реакция при констатирано замърсяване. В тази връзка Столичната община следва да ревизира и подобри комплексната си програма с дългосрочни мерки, нейното изпълнение и отчитане, което да доведе до трайно справяне със замърсяването на въздуха от различните източници.

Мотиви по т. 1

Сега действащият Механизъм предвижда мерки при прогноза за превъшение или при реализиране на Средноденонощните норми (СДН) на замърсяване с ФПЧ₁₀ в следните диапазони:

- До 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- От 51 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ до 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- От 101 до 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- От 151 до 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- Над 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Дефинирането на 5 диапазона със съответните стойности възпрепятства адекватното въвеждане на мерки за намаляване на замърсяването. Погрешно е да се смята, че най-строгите мерки трябва да се случват едва при регистриране на замърсяване от над 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, т.е. четири пъти над опасната за здравето на хората граница. В Насоките за качество на въздуха във връзка с ФПЧ на Световната здравна организация³ освен насоки са дефинирани и междинни нива. Те се залагат като постепенни стъпки за прогресивно намаляване на замърсяването на въздуха и са предназначени за райони, където замърсяването е високо. Тези нива насърчават преминаването от високи концентрации на замърсители на въздуха, които имат сериозни последици за здравето, към по-ниски концентрации на замърсителите на въздуха. Световната здравна организация е определила тези нива в следния диапазон за СДН (24 часово измерване):

Предвид гореизложеното, с настоящия доклад се предлага определянето на нови диапазони на замърсяване, съобразени с препоръките на Световната здравна организация от 2021 година, които да позволят навременни мерки преди

3

<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/345329/9789240034228-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

достигането на критични нива на замърсяване и съответно при увеличен здравен риск. Предложението е те да бъдат:

За концентрации на ФПЧ₁₀:

- До 45µg/m³
- От 46µg/m³ до 75µg/m³
- От 76µg/m³ до 100µg/m³
- От 101 µg/m³ до 150 µg/m³
- Над 150 µg/m³

За концентрации на ФПЧ_{2,5}:

- До 15 µg/m³
- От 16µg/m³ до 37.5µg/m³
- От 38µg/m³ до 50µg/m³
- От 51 µg/m³ до 75 µg/m³
- Над 75 µg/m³

При предложените нови нива за изминалата 2023 година има 25 дни с превишения над 45 µg/m³ за ФПЧ₁₀.

Мотиви по т. 2

До този момент Столичната община не е вземала предвид замърсяването с ФПЧ_{2,5} (по-финни частици от ФПЧ₁₀) при активирането на мерките, заложи в Механизма. ФПЧ_{2,5} са по-финни частици от ФПЧ₁₀ и представляват доказано по-висок риск за човешкото здраве. Именно затова изключването им от настоящия механизъм е сериозен пропуск и дефицит в Механизма, който трябва да бъде преодолян. В края на 2019 г., Столичната община инсталира 22 сензорни станции по проект AIRTHINGS, финансиран от Европейския съюз по Програма "Балкани – Средиземно море (2014 – 2020)". Тези сензори дават информация за замърсяването с ФПЧ_{2,5}. Допълнително, Столична община се снабди с 2 измервателни станции по проекта LIFE-IP CLEAN AIR, които са все още неизползван източник на данни. Предлагаме тези общо 24 станции да бъдат използвани като референция за въвеждане на мерки за справяне със замърсяването на въздуха, дефинирани в този Механизъм.

Мотиви по т.3

Съгласно чл. 20. ал. 2 от Закона за чистотата на атмосферния въздух – Общинските органи, съгласувано с министъра на околната среда и водите, могат да изграждат местни системи за наблюдение и контрол на качеството на атмосферния въздух в райони на тяхната територия.

В момента данните за качеството на въздуха са достъпни през различни платформи и източници, което създава предпоставки за непълнот, хаос и липса на цялостен поглед над замърсяването. Столична община има достъп до данните от следните измервателни уреди:

- 5 автоматични станции на ИАОС
- Мобилната автоматична станция на ИАОС
- 22 сензорни станции по проекта AIRTHINGS
- 2 автоматични измервателни станции по проекта LIFE-IP ACLEAN AIR

С цел по-добра видимост и реакция предлагаме всички тези данни да бъдат обединени в една обща платформа и на тяхна база да се предприемат мерки, предложени по-долу. Предлагаме и интеграцията към платформата с данни от наличните сензорни станции към гражданската инициатива AirBG.info (около 500 броя сензора на територията на Столична община). Целта е да обединим усилия и да използваме всичката налична информация за качеството на въздуха за предприемане на по-добри и навременни действия при замърсяване, както и да имаме повече информираност относно качеството на атмосферния въздух.

Предлагаме при замърсяване с ФПЧ_{10} и $\text{ФПЧ}_{2,5}$ мерките да се задействат при:

- Надвишени стойности при поне 2 от 8 автоматични измервателни станции и/ или
- Надвишени стойности при поне 8 от 22 сензора, собственост на Столична община

Следващите стъпки са 1) Агрегирането на наличните данни на обща платформа, запазвайки информация за източника на данни с цел разработване на пълен аналитичен модул 2) Автоматизирането на система за известяване при завишения и 3) Разработването и въвеждането на статистически прогнозен модел на база на всички съществуващи данни от станциите на ИАОС и от сензорите на СО.

Мотиви по т.4

Дефинираните в момента мерки за намаляване на замърсяването на въздуха показват недостатъчна ефективност, а фокус върху замърсяването от битово отопление на практика липсва. Това налага промяна и допълнение на списъка с мерки, както и промяна на факторите, които обуславят тяхното влизане в сила, не само с оглед предложената в т.1 промяна на диапазоните на замърсяване, но и с цел по-висока ефективност и превенция. С цел по-добра четимост, предложените нови мерки и редакции на съществуващи са подробно разписани по-долу.

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✔
<p>I. Постоянни мерки</p> <p>1. Въвеждане на нискоемисионни зони, споделени зони и успокоени зони;</p> <p>2. Въвеждане на промяна в организацията на движение в зона Център – предприемане на мерки, които да позволят:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Всички автобуси, които се движат в зона "Център" и Зона 1, да съответстват на европейските екологични стандарти Евро 5 и Евро 6; • Оптимизиране трафика за сметоизвозване в зона „Център“ през зимните месеци; • Отклоняване на транзитния поток от центъра на града чрез доизграждане на вътрешния градски ринг, който позволява бързи връзки между различните точки на града без преминаване през центъра, както и разширяване на Околоръстния път на София; <p>3. Обследване на неравностите по булевардите и тяхното привеждане в съответствие изискванията на Наредба № РД-02-20-10/2012 за условията за изграждане или монтиране върху платното за движение на изкуствени неравности и на други средства за ограничаване на скоростта на движение и изискванията към тях;</p> <p>4. Промяна на нормативната база на Столичен общински съвет с цел въвеждане на нов обхват и увеличаване на таксата за влизане на територията на Столична община на товарни автомобили и строителни машини в зона Център:</p> <ul style="list-style-type: none"> • с допустима максимална маса над 4 тона – на 120 лв./за месец • с допустима максимална маса над 30 тона – на 150 лв./за месец 	<p>I. Постоянни мерки</p> <p><u>Краткосрочни мерки</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Награждане на системата за прогноза на нивата на ФПЧ₁₀, разширение на обхвата и на допустимите източници на данни, както и засилване на капацитета за измерване и интеграция на ФПЧ_{2.5} в мерките, (вкл. чрез закупуване на допълнителни автоматични станции); • Разработване и интегриране на статистически модел за прогноза на замърсяването на въздуха; • Създаване на ясен протокол за действие при прилагане на мерките; • Оптимизиране на програмата за подмяна на отоплителните уреди, подкрепа при кандидатстване и намаляване на административната тежест; • Засилване контрола по прилагане на забраната за горене на отпадъци с цел отопление; • Оптимизиране и ефективно миене и метене на улиците на територията на Столична община, използвайки повече машини и по-малко ръчен труд; • Ревизия и реализиране на комплексната програма за въздуха; • Промяна на нормативната база на Столичен общински съвет с цел въвеждане на нов обхват и промяна на таксата за влизане на територията на Столична община на товарни автомобили и строителни машини в зона Център: <ul style="list-style-type: none"> a. с допустима максимална маса над 4 тона – на 120 лв./за месец b. с допустима максимална маса над 30 тона – на 150 лв./за месец <p>Увеличението да не се отнася за товарни автомобили и строителни</p>		

Увеличението да не се отнася за товарни автомобили и строителни машини, които съответстват на европейските екологични стандарти Евро 5 и Евро 6.

5. Промяна на нормативната база на Столичен общински съвет с цел въвеждане на такса за работа на строителни машини (багери, булдозери, валяци и др.) на територията на Столична община в размер на 60 лв./за месец;

6. Проучване и изграждане на второ депо за земни маси в западната част на София;

7. Доизграждане на участъка от бул. Владимир Вазов до пътен възел със Северна скоростна тангента с цел намаляване на трафика и подобряване транспортното обслужване;

8. Изграждане на нови буферни паркинги;

9. Поетапно разширяване на „зелена зона“ за паркиране;

10. Мониторинг на системата за прогнозна информация на нивата на ФПЧ10 за следващите два дни.

машини, които съответстват на европейските екологични стандарти Евро 5 и Евро 6.

- Промяна на нормативната база на Столичен общински съвет с цел въвеждане на такса за работа на строителни машини (багери, булдозери, валяци и др.) на територията на Столична община в размер на 60 лв./за месец;
- Въвеждане на промяна в организацията на движение в зона Център – предприемане на мерки, които да позволят:
 - a. Всички автобуси, които се движат на територията на Столична община, да съответстват на европейските екологични стандарти Евро 5 и Евро 6;
 - b. Оптимизиране на трафика за сметоизвозване на територията на Столична община, за да се случва в диапазона от 05:00 до 07:30 и от 20:30 до 22:00;
 - c. Оптимизиране на трафика за обслужване и зареждане на търговски обекти в зона Център, за да се случва в диапазона от 05:00 до 07:30;
 - d. Отклоняване на транзитния поток от центъра на града чрез доизграждане на вътрешния градски ринг, който позволява бързи връзки между различните точки на града без преминаване през центъра, както и разширяване на Околовръстния път на София;
- Провеждане на активна информационна кампания всяка година за здравните рискове от замърсяването на въздуха и основните източници на замърсяване.

Дългосрочни мерки

- Изграждане на етажни/монтажни

	<p>паркинги в жилищните квартали (включително посредством ПЧП);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създаване на комфортна и безопасна велосипедна и пешеходна мрежа, както и повече споделени и пешеходни зони; • Проектиране на защитни растителни пояси около съществуващите и новите комуникационно-транспортни артерии; • Поетапно разширяване на "синя" и „зелена зона" за паркиране; • По-ефективно миене на улиците на територията на Столична община и добавяне на квартални такива в оперативните планове за лятно почистване. • Подобряване състоянието и свързаността на обектите на зелената система за широко обществено ползване (паркове, градини, зелени площи с линеен характер покрай реки и обекти на транспортната инфраструктура); • Повишаване на енергийната ефективност на сградния фонд, както и по-сериозен контрол на спазването на екологични стандарти в новото строителство на територията на Столична община; • Преход към по-чиста енергия и диверсификация на енергийния микс – увеличаване на частта на ВЕИ – и строг контрол при нарушения, свързани с незаконно горене на отпадъци и отопление на твърдо гориво. 		
<p>НАСТОЯЩ ТЕКСТ</p>	<p>✘</p>	<p>ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА</p>	<p>✓</p>
<p>1. При прогноза за СДН на ФПЧ₁₀ до 50 µg/m³ – не се предприемат допълнителни действия, тъй като нормата е спазена.</p>	<p>1. При прогноза за СДН на ФПЧ₁₀ до 45 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции (АИС) за един ден и на ФПЧ_{2,5} до 15 µg/m³ на поне 8 от 22 сензора за един ден: – не се предприемат действия, тъй като нормата е спазена.</p>		

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✓
<p>2. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на ФПЧ10 от 51 до 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден:</p> <p>а) СО предприема призив към гражданите да не използват МПС, а обществен транспорт</p> <p>б) СО предприема призив към гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване, при възможност, към алтернативно отопление (когато е приложимо)</p> <p>в) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене, когато атмосферните условия позволяват</p> <p>д) Столичен инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници за замърсяване с прахови частици</p> <p>е) Столичен инспекторат и дирекция "Общински строителен контрол" предприемат проверки на строителните обекти, генериращи емисии</p>		<p>2. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на:</p> <p>- ФПЧ₁₀ от 46 до 75 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне две градски автоматични измервателни станции (АИС)</p> <p>и/или</p> <p>- ФПЧ_{2,5} 16 до 37.5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне 8 от 22 сензора за един ден:</p> <p>а) СО информира гражданите да не използват автомобили, а обществен транспорт;</p> <p>б) СО информира гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, да преминат към алтернативно отопление и предупреждава за извънредни проверки и засилен контрол на незаконно горене.</p> <p>в) СО предприема допълнително машинно метене и миене, освен в случаи на неблагоприятни метеорологични условия като снеговалеж, гъжг и/или градуци под 0. Графикът на дейностите се публикува на сайта на СО и на отделните районни администрации, в които се планират дейностите.</p> <p>д) Столичният инспекторат, КАТ и Общинска полиция предприемат извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници на замърсяване с прахови частици.</p>	

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✓
<p>3. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на ФПЧ10 от 151 до 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден:</p> <p>а) СО предприема призив към гражданите да не използват МПС, а обществен транспорт</p> <p>б) СО предприема призив към гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване, при</p>		<p>3. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на:</p> <p>- ФПЧ₁₀ от 76 до 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне две градски автоматични измервателни станции (АИС) за един ден</p> <p>и/или</p> <p>- ФПЧ_{2,5} от 38 до 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне 8 от 22 сензора за един ден:</p> <p>Мерки от а) до д) и</p>	

<p>възможност, към алтернативно отопление (когато е приложимо)</p> <p>с) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене, когато атмосферните условия позволяват</p> <p>д) Столичен инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници за замърсяване с прахови частици</p> <p>е) Столичен инспекторат и дирекция "Общински строителен контрол" предприемат проверки на строителните обекти, генериращи емисии</p> <p>ф) Столична община създава организация за безплатно паркиране на МПС в буферните паркинги към станциите на метрото.</p>	<p>е) Столичният инспекторат и Дирекция "Общински строителен контрол" предприемат поне 50 извънредни проверки на строителните и други замърсяващи обекти, в рамките на деня.</p>
--	--

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✓
<p>4. При прогноза за превишение на СДН на ФПЧ₁₀ над 200 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден, могат да се предприемат, заедно или поотделно, следните мерки:</p> <p>а) СО предприема призив към гражданите да не използват МПС, а обществен транспорт</p> <p>б) СО предприема призив към гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване, при възможност, към алтернативно отопление (когато е приложимо)</p> <p>с) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене, когато атмосферните условия позволяват</p> <p>д) Столичен инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници за замърсяване с прахови частици</p> <p>е) Столичен инспекторат и дирекция "Общински строителен контрол" предприемат проверки на строителните обекти, генериращи емисии</p> <p>ф) Столична община създава организация за</p>		<p>4. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ФПЧ₁₀ от 101 до 150 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции (АИС) за един ден и/или - ФПЧ_{2,5} от 51 до 75 µg/m³ на поне на поне 8 от 22 сензора за един ден: <p>Мерки от а) до е) и</p> <p>ф) Столична община създава организация за безплатно паркиране на МПС в буферните паркинги към станциите на метрото;</p> <p>г) Забранява се движението на строителни машини и моторни превозни средства с технически допустима максимална маса над 3.5 тона на територия, определена по схема от Кмета на Столична община или упълномощено от него лице;</p> <p>h) Кметът на Столичната община или упълномощено от него лице указва преустановяване на всякакви занимания на открито до ръководствата на всички учебни заведения на територията на Столичната община</p> <p>и) Въвежда се абонаментна карта за всички</p>	

<p>бесплатно паркиране на МПС в буферните паркинги към станциите на метрото.</p> <p>g) Забрана за паркиране в основни улици и/или паркинги от зоните за платено паркиране или части от тях и/или затваряне на определени карета от улици на територията на СО, освен за живущите в тях, служебни автомобили или МПС със специален режим;</p>	<p>линии на общественя градски транспорт на територията на Столична община на цена от 1 лев – т. нар. “Зелен билет”</p> <p>При прилагане на мярката, “ЦГМ” ЕАД актуализира разписанията на линиите и намалява интервалите им по предварително одобрена схема на база проучените пътничкопотоци, с цел адекватно транспортно обслужване. СО компенсират “ЦГМ” ЕАД за направените във връзка с реализацията на тази мярка разходи с актуализация на бюджета за текущата година.</p> <p>Ефектът от въвеждането (брой продадени билети, промяна в поведението на хората) на т.нар. “Зелен билет” се комуникира публично – чрез профилите в социалните мрежи на Столична община, както и на сайта на Общината.</p> <p>j) Забранява се влизането на всички МПС, с изключение на тези, отговарящи на европейските екологични стандарти Евро 5 и Евро 6, МПС, собственост на живущите, служебни автомобили или МПС със специален режим, в малкия ринг, определен от Наредба за създаване на зони с ниски емисии на вредни вещества в атмосферния въздух на територията на Столична община.</p>
--	--

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✓
<p>5. При реализиране на превишение на СДН на ФПЧ₁₀ над 200 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден, могат да се предприемат, заедно или поотделно, следните мерки:</p> <p>а) СО предприема призив към гражданите да не използват МПС, а обществен транспорт</p> <p>б) СО предприема призив към гражданите,</p>		<p>5. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на:</p> <p>- ФПЧ₁₀ над 150 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции (АИС) за един ден</p> <p>и/или</p> <p>- ФПЧ_{2,5} над 75 µg/m³ на поне 8 от 22 сензора за един ден:</p> <p>Мерки от а) до j) и</p>	

<p>използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване, при възможност, към алтернативно отопление (когато е приложимо)</p> <p>с) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене, когато атмосферните условия позволяват</p> <p>д) Столичен инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници за замърсяване с прахови частици</p> <p>е) Столичен инспекторат и дирекция "Общински строителен контрол" предприемат проверки на строителните обекти, генериращи емисии</p> <p>ф) Столична община създава организация за безплатно паркиране на МПС в буферните паркинги към станциите на метрото.</p> <p>г) Забрана за паркиране в основни улици и/или паркинги от зоните за платено паркиране или части от тях и/или затваряне на определени карета от улици на територията на СО, освен за живущите в тях, служебни автомобили или МПС със специален режим;</p> <p>h) Въвежда се еднократна абонаментна карта за всички линии на обществен градски транспорт на територията на Столична община на цена 1 лв - т.нар. "Зелен билет".</p>	<p>к) Въвежда се безплатен градски транспорт на територията на Столична община (т.нар. "Бял билет");</p> <p>l) Въвежда се забрана за движение на МПС на територията на Столична община по предварително одобрени от кмета на СО схема и правила (около училища/детски градини/ясли), с изключение на тези, отговарящи на европейските екологични стандарти Евро 5 и Евро 6, МПС, собственост на живущите, служебни автомобили или МПС със специален режим;</p> <p>т) Забранява се отоплението с твърдо битово гориво по план, предварително одобрен от кмета на СО.</p> <p>При прилагане на мярка к), "ЦГМ" ЕАД актуализира разписанията на линиите и намалява интервалите им по предварително одобрена схема на база проучените пътничкопотоци, с цел адекватно транспортно обслужване. СО компенсира "ЦГМ" ЕАД за направените във връзка с реализацията на тази мярка разходи с актуализация на бюджета за текущата година.</p>
--	---

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✓
<p>6. При прогноза или наличие на следните неблагоприятни метеорологични условия през зимния период - жълт код за мъгла и/или инверсия и/или безветрие и/или ниско атмосферно налягане и други, получена от НИМХ и/или други релевантни източници, водещи до задържане и натрупване на атмосферни замърсители в ниските слоеве на атмосферата, могат да се предприемат, заедно или поотделно, следните мерки:</p> <p>а) СО предприема призив към</p>		<p>6. При прогноза или наличие на следните неблагоприятни метеорологични условия - жълт код за мъгла и/или инверсия и/или безветрие и/или ниско атмосферно налягане и други, получена от НИМХ и/или други релевантни източници, водещи до задържане и натрупване на атмосферни замърсители в ниските слоеве на атмосферата, следва да се предприемат, заедно или поотделно, минимум 3 мерки от а) до т), като се вземе предвид мерките с най-висока ефективност спрямо ситуацията.</p>	

<p>гражданите да не използват МПС, а обществен транспорт</p> <p>b) СО предприема призив към гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване, при възможност, към алтернативно отопление (когато е приложимо)</p> <p>с) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене , когато атмосферните условия позволяват</p> <p>d) Столичен инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници за замърсяване с прахови частици</p> <p>e) Столичен инспекторат и дирекция "Общински строителен контрол" предприемат проверки на строителните обекти, генериращи емисии</p> <p>f) Столична община създава организация за безплатно паркиране на МПС в буферните паркинги към станциите на метрото.</p> <p>g) Забрана за паркиране в основни улици и/или паркинги от зоните за платено паркиране или части от тях и/или затваряне на определени карета от улици на територията на СО, освен за живущите в тях, служебни автомобили или МПС със специален режим;</p> <p>h) Въвежда се еднокдневна абонаментна карта за всички линии на обществения градски транспорт на територията на Столична община на цена 1 лв - т.нар. "Зелен билет".</p> <p>За прилагане на мярка 5. h) и 6. h) "ЦГМ" ЕАД актуализира маршрутното разписание, съобразно конкретните нужди на база пътниците. СО компенсирa "ЦГМ" ЕАД за направените, във връзка с реализацията на тази мярка, разходи, с актуализация на бюджета за текущата година или през следващата календарна година.</p>	<p>За прилагане на мярка i) или k) "ЦГМ" ЕАД актуализира разписанията на линиите и намалява интервалите им по предварително одобрена схема на база проучените пътниците, с цел адекватно транспортно обслужване. СО компенсирa "ЦГМ" ЕАД за направените във връзка с реализацията на тези мерки разходи с актуализация на бюджета за текущата година.</p>
---	---

Мерките в настоящия Механизъм се въвеждат за период, определен от Кмета на Столична община, но за минимум от 2 поредни дни на база реалните и/ или

прогнозни стойности за замърсяване на въздуха. Както е описано по-горе в мотивите, превишенията за 2023 година на база на предложените нови граници са в рамките на 25 дни. В 6 от дните са регистрирани нива над 101 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за ФПЧ10 и над 51 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за ФПЧ2.5. Спрямо границите предложени в този доклад, това са високи нива и в тези 6 дни е щял да бъде пуснат зелен или бял билет. При средно 12 600 билета⁴, продадени на ден и компенсация от 60 стотинки (зелен билет) или 1 лев и 60 стотинки (бял билет) – потенциалната годишна компенсация към ЦГМ за мерките би била между 45 000 и 120 000 лева. Останалите оперативни мерки при превишаване на нивата на замърсяване не са свързани с допълнителен финансов ангажимент от страна на Столична община.

Мотиви по т. 5

Съществуващото име на механизма въвежда в заблуждение, че мерките, заложи в него се отнасят само до обособяването на зони с ниски емисии – термин, използван в общественото говорене, за да обозначи нискоемисионни зони за автомобили. Предвид и че Нискоемисионната зона в центъра на София вече е влязла в сила, то обръкването става още по-голямо. Механизмът съдържа оперативни мерки, свързани с намаляване на замърсяването от битово отопление, което също прави името некоректно. Има решение на Столичен общински съвет от 17.12.2020г. (Решение 641), но то очевидно не е влязло в сила, тъй като наименованието не е променено. Поради тази причина с настоящия доклад целим да потвърдим промяна на наименованието и предлагаме формална корекция на името, а именно: **“Механизъм с оперативни мерки за ограничаване на замърсяването на въздуха и намаляване на здравните рискове за гражданите на територията на Столична община”**.

С уважение,

Емилия Ангелова
Общински съветник

Пламена Терзирагева – Велкова
Общински съветник

Симеон Ставрев
Общински съветник

Димитър Христов Петров
Общински съветник

⁴ На база брой продадени билети “30 плюс от ЦГМ за първите 6 месеца от 2023 година.

Цветелина Симеонова – Заркин
Общински съветник

Димитър Димитров
Общински съветник

Наежда Бобчева
Заместник-кмет "Зелена система, екология и
земяползване"

07.06.2024 г.
град София

РЕШЕНИЕ

№.....

на Столичния общински съвет

от/...../2024 г.

За: Изменение на „МЕХАНИЗЪМ с оперативни мерки за обособяване на зони с ниски емисии на вредни вещества чрез ограничаване на движението на МПС на територията на Столична община, в случай на прогноза за висока степен на замърсяване на атмосферния въздух“

Въз основа на чл. 17, чл. 20 и чл.21 от Закона за местно самоуправление и местна администрация и чл. 6, чл. 7 и чл. 10 от Правилника за организацията и дейността на Столичния общински съвет

СТОЛИЧНИЯТ ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

РЕШИ:

1. Възлага на Кмета на Столична община да създаде обща база данни, която включва следните източници на данни:
 - a. 5 автоматични станции на ИАОС ;
 - b. Мобилната автоматична станция на ИАОС;
 - c. 22 сензорни станции по проекта AIRTHINGS;
 - d. 2 автоматични измервателни станции по проекта LIFE-IP ACLEAN AIR;
 - e. Наличните сензорни станции към гражданската инициатива AirBG.info, която включва около 500 броя сензора на територията на Столична община.Общата платформа следва да интегрира съществуващите данни на една от съществуващите дигитални платформи за качеството на въздуха, собственост на Столична община.
2. Възлага на Кмета на Столична община да предприеме последващи действия за разработването на прогнозен статистически модел, включващ всички съществуващи данни за качеството на въздуха на територията на Столична община.
3. Възлага на заместник-кмета в направление "Зелена система, екология и земеползване", съвместно с направление "Транспорт и градска мобилност", в рамките на 2 месеца от приемането на това решение да разработи и предложи за одобрение на Постоянната комисия по опазване на околната среда, земеделие и гори протокол за действие по прилагането на мерките в раздел II, който да включва:
 - a. План за активиране мерките при установено надвишение;
 - b. Предварителна схема с включени улици за допълнително миене и

- метене при надвишени норми за изпълнение на мярка с.
- c. Предварителна схема с включени улици за забрана движението на строителни машини и моторни превозни средства с технически допустима максимална маса над 3.5 тона за изпълнение на мярка g.
 - d. Предварителна схема на улици за забрана движението на МПС и правила за движение за изпълнение на мярка l.
 - e. Предварително одобрен план за забрана използването на твърдо битово гориво за изпълнение на мярка m.
4. Възлага на заместник-кмет по направление "Транспорт и градска мобилност", съвместно с Център за градска мобилност, в рамките на 2 месеца от приемането на това решение да разработи и предложи за одобрение на Постоянната комисия по опазване на околната среда предварителна схема за актуализирани разписания на линиите на градския транспорт и намалява интервалите им с цел изпълнение на мерки I и k, както и механизъм за компенсация от страна на Столична община към Център за градска мобилност.
5. Променя името на настоящия механизъм на **"Механизъм с оперативни мерки за ограничаване на замърсяването на въздуха и намаляване на здравните рискове за гражданите на територията на Столична община"**.
6. Приема промяна в раздел I част от Механизма, съгласно Приложение 1, нерезделна част от настоящето решение.
7. Приема промяна в раздел II част от Механизма, съгласно Приложение 2, нерезделна част от настоящето решение.
8. Мерките в настоящия Механизъм се въвеждат за период, определен от Кмета на Столична община, но за минимум от 2 поредни дни на база реалните и/ или прогнозни стойности за замърсяване на въздуха.
9. Възлага на направление Зелена система, екология и земеползване да представя на всеки 6 месеца отчет за изпълнението на оперативните мерки на Постоянната комисия по опазване на околната среда, земеделие с цел навременна реакция и адаптация на процеса, при необходимост.

МЕХАНИЗЪМ с оперативни мерки за намаляване на замърсяването на въздуха на територията на Столична община

Приет с [Решение № 21](#) по Протокол № 46 от 25.01.2018 г., допълнен с Решение № 855 по Протокол № 66 от 6.12.2018 г.

I. Постоянни мерки

I.I. Краткосрочни мерки

Краткосрочни мерки

1. Надграждане на системата за прогноза на нивата на ФПЧ₁₀, разширение на обхвата и на допустимите източници на данни, както и засилване на капацитета за измерване и интеграция на ФПЧ_{2.5} в мерките, (вкл. чрез закупуване на допълнителни автоматични станции);
2. Разработване и интегриране на статистически модел за прогноза на замърсяването на въздуха;
3. Създаване на ясен протокол за действие при прилагане на мерките;
4. Оптимизиране на програмата за подмяна на отоплителните уреди, подкрепа при кандидатстване и намаляване на административната тежест;
5. Засилване контрола по прилагане на забраната за горене на отпадъци с цел отопление;
6. Оптимизиране и ефективно миене и метене на улиците на територията на Столична община, използвайки повече машини и по-малко ръчен труд;
7. Ревизия и реализиране на комплексната програма за въздуха за периода 2024 - 2026 година;
8. Промяна на нормативната база на Столичен общински съвет с цел въвеждане на нов обхват и промяна на таксата за влизане на територията на Столична община на товарни автомобили и строителни машини в зона Център:
 - a. с допустима максимална маса над 4 тона – на 120 лв./за месец
 - b. с допустима максимална маса над 30 тона – на 150 лв./за месец

Увеличението да не се отнася за товарни автомобили и строителни машини, които съответстват на европейските екологични стандарти Евро 5 и Евро 6.

9. Промяна на нормативната база на Столичен общински съвет с цел въвеждане на такса за работа на строителни машини (багери, булдозери, валяци и др.) на територията на Столична община в размер на 60 лв./за месец;

10. Въвеждане на промяна в организацията на движение в зона Център – предприемане на мерки, които да позволят:
 - a. Всички автобуси, които се движат на територията на Столична община, да съответстват на европейските екологични стандарти Евро 5 и Евро 6;
 - b. Оптимизиране трафика за сметоизвозване на територията на Столична община, за да се случва в диапазона от 05:00 до 08:00;
 - c. Оптимизиране трафика за обслужване и зареждане на търговски обекти в зона Център, за да се случва в диапазона от 05:00 до 08:00;
 - d. Отклоняване на транзитния поток от центъра на града чрез доизграждане на вътрешния градски ринг, който позволява бързи връзки между различните точки на града без преминаване през центъра, както и разширяване на Околовръстния път на София.
11. Провеждане на активна информационна кампания всяка година за здравните рискове от замърсяването на въздуха и основните източници на замърсяване.

I.II. Дългосрочни мерки

1. Изграждане на етажни/монтажни паркинги в жилищните квартали (включително посредством ПЧП);
2. Създаване на комфортна и безопасна велосипедна и пешеходна мрежа, както и повече споделени и пешеходни зони;
3. Проектиране на защитни растителни пояси около съществуващите и новите комуникационно-транспортни артерии;
4. Поетапно разширяване на "синя" и „зелена зона" за паркиране;
5. По-ефективно миене на улиците на територията на Столична община и добавяне на квартални такива в оперативните планове за лятно почистване.
6. Подобряване състоянието и свързаността на обектите на зелената система за широко обществено ползване (паркове, градини, зелени площи с линеен характер покрай реки и обекти на транспортната инфраструктура);
7. Повишаване на енергийната ефективност на сградния фонд, както и по-сериозен контрол на спазването на екологични стандарти в новото строителство на територията на Столична община;
8. Преход към по-чиста енергия и диверсификация на енергийния микс – увеличаване на частта на ВЕИ – и строг контрол при нарушения, свързани с незаконно горене на отпадъци и отопление на твърдо гориво.

II. Мерки, свързани с прилагане на ограничения при прогноза за превишение на средно-денонощните пределни дневните норми (СДН) на фини прахови частици ФПЧ_{10} и $\text{ФПЧ}_{2.5}$ както и на съгласно действащата към момента законодателна рамка или при реализиране на превишения

1. При прогноза за СДН на ФПЧ_{10} до $45 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и/или на $\text{ФПЧ}_{2.5}$ до $15 \mu\text{g}/\text{m}^3$ – не се предприемат действия, тъй като нормата е спазена.
2. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на ФПЧ_{10} от 46 до $75 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне две градски автоматични измервателни станции (АИС) за един ден и/или $\text{ФПЧ}_{2.5}$ от 16 до $37.5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне 8 от 22 сензора за един ден:
 - a. СО предприема призив към гражданите да не използват автомобили, а обществен транспорт;
 - b. СО предприема призив към гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване към алтернативно отопление, а и също така предупреждава за евентуални проверки и засилен контрол на незаконно горене.
 - c. Столичният инспекторат, КАТ и Общинска полиция предприемат извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници на замърсяване с прахови частици.
 - d. СО предприема допълнително машинно метене и миене, освен в случаи на неблагоприятни метеорологични условия като снеговалеж, дъжд и/или градуци под 0.
3. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на ФПЧ_{10} от 76 до $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден и/или $\text{ФПЧ}_{2.5}$ от 38 до $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне 8 от 22 сензора за един ден:
 - a. Същата като от точка 2.a
 - b. Същата като от точка 2.b
 - c. Същата като от точка 2.c
 - d. Същата като от точка 2.d
 - e. Столичният инспекторат и Дирекция "Общински строителен контрол" предприемат минимум 50 извънредни проверки на строителните обекти
4. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на ФПЧ_{10} от 101 до $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден и/или $\text{ФПЧ}_{2.5}$ от 51 до $75 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на 8 от 22 сензора за един ден:
 - a. Същата като от точка 3.a

- b. Същата като от точка 3.b
 - c. Същата като от точка 3.c
 - d. Същата като от точка 3.d
 - e. Същата като от точка 3.e
 - f. Столична община създава организация за безплатно паркиране на МПС в буферните паркинзи към станциите на метрото
 - g. Забранява се движението на строителни машини и моторни превозни средства с технически допустима максимална маса над 3.5 тона на територия, определена по схема от Кмета на Столична община или упълномощено от него лице;
 - h. Кметът на Столичната община или упълномощено от него лице указва преустановяване на всякакви занимания на открито до ръководствата на всички учебни заведения на територията на Столичната община
 - i. Въвежда се абонаментна карта за всички линии на общественя градски транспорт на територията на Столична община на цена от 1 лев – т. нар. "Зелен билет"
 - i. При прилагане на мярката, "ЦГМ" ЕАД актуализира разписанията на линиите и намалява интервалите им по предварително одобрена схема на база проучените пътничкопотоци, с цел адекватно транспортно обслужване. СО компенсира "ЦГМ" ЕАД за направените във връзка с реализацията на тази мярка разходи с актуализация на бюджета за текущата година или през следващата календарна година.
 - ii. Ефектът от въвеждането (брой продадени билети, промяна в поведението на хората) на т.нар. "Зелен билет" се комуникира публично – чрез социалните мрежи на Столична община, както и на сайта на Общината.
 - j. Забранява се влизането на всички МПС, с изключение на тези, отговарящи на европейските екологични стандарти Евро 5 и Евро 6, МПС, собственост на живущите, служебни автомобили или МПС със специален режим, в малкия ринг, определен от Наредба за създаване на зони с ниски емисии на вредни вещества в атмосферния въздух на територията на Столична община.
5. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на ФПЧ_{10} над $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден и/или $\text{ФПЧ}_{2.5}$ над $75 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на 8 от 22 сензора за един ден: Същата като от точка 4.a
- a. Същата като от точка 4.b
 - b. Същата като от точка 4.c
 - c. Същата като от точка 4.d

- d. Същата като от точка 4.e
- e. Същата като от точка 4.f
- f. Същата като от точка 4.g
- g. Същата като от точка 4.h
- h. Същата като от точка 4.i
- i. Същата като от точка 4.j
- ж. Въвежда се безплатен градски транспорт на територията на Столична община
 - и. "ЦГМ" ЕАД актуализира разписанията на линиите и намалява интервалите им по предварително одобрена схема на база проучените пътничкопотоци, с цел адекватно транспортно обслужване. СО компенсира "ЦГМ" ЕАД за направените във връзка с реализацията на тази мярка разходи с актуализация на бюджета за текущата година или през следващата календарна година.
 - к. Въвежда се забрана за движение на МПС на територията на Столична община по предварително одобрени от кмета на СО схема и правила (около училища/детски градини/ясли), с изключение на тези, отговарящи на европейските екологични стандарти Евро 5 и Евро 6, МПС, собственост на живущите, служебни автомобили или МПС със специален режим.
 - л. Забранява се отоплението с твърдо битово гориво по план, предварително одобрен от кмета на СО

III. (Нов – Решение № 855 по Протокол № 66 от 6.12.2018 г.) Мерки, свързани с неблагоприятни метеорологични условия, водещи до задържане и натрупване на атмосферни замърсители в ниските слоеве на атмосферата

1. При прогноза или наличие на следните неблагоприятни метеорологични условия през зимния период – жълт код за мъгла и/или инверсия и/или безветрие и/или ниско атмосферно налягане и други на НИМХ, водещи до задържане и натрупване на атмосферни замърсители в ниските слоеве на атмосферата, следва да се предприемат, заедно или поотделно, минимум 3 мерки от а) до т), като се вземе предвид мерките с най-висока ефективност спрямо ситуацията.

За прилагане на мярка и) или к) "ЦГМ" ЕАД актуализира разписанията на линиите и намалява интервалите им по предварително одобрена схема на база проучените пътничкопотоци, с цел адекватно транспортно обслужване. СО компенсира "ЦГМ" ЕАД за направените във връзка с реализацията на тази мярка разходи с актуализация на бюджета за текущата година или през следващата календарна година.